

אולם בגבול נמשיכים החיים

אין בירושלים מקום, שאפשר להגדיר אותו כמרוחק במידה מספקת מהגבול וכבטוח. על בניין הסוכנות נשקפת חומת העיר העתיקה, ומשם אפשר להמסיר עליו אש מכל נשק קל, חוץ מאקדת. חלונותיו האחוריים של משרד שר החינוך והתרבות נמצאים כמטחויי אבן מעמדות הלגיון במוסורה. ובכדי ללכת לקופת עיריית ירושלים, צריך לעבור מתחת לאפו של לגיונר. אולם במקום שהוא כולו גבול יש מקומות שהם יותר גבול מן האחרים. בהריסות וחצאי ההריסות המאפיינות את קירבת שטח ההפקר, גרים אנשים. לרוב הרי הם עולים חדשים שלא היו הולכים לגור במקומות אלה, אילו היתה להם ברירה אחרת. אלא שאיש לא דרש מהם דמי מפתח, שעה שבאו, ראו, נאחזו במקום.

היו אלה, לרוב, עמדות לשעבר, שכבר קבלו מנה גדושה של עופרת וחומר נפץ. פגזים ורימוני יד שלא התפוצצו בשעתם עדיין היו פזורים בשטח, דרשו קרבנות רבים מביין המתישבים וילדיהם. חוסר הידיעה אם קו הגבול עובר במטבחו או בגדר האכנים שלאחריו, גרמה למותו של יותר מאזרח אחד בשטח הגבול. חיילי הלגיון, שחיכו לאמתלה לירות בו, מצאו אותה בצאת התושב לעשות את צרכיו מאחורי חנותו. השלטונות הישראליים, שהתנגדו רשמית לכניסתם לדירות אלו, לא יכלו להציע לאנשים דוור בטוח יותר. לכן נמשכים החיים בגבול. לפנות ערב היו אמנם יריות ליד החלון, אך בבוקר יוצאים לקנות נפט וחלב.

מחיר אכזרי. יצחק חרציאן, בן ה'ה, שילם מחיר, שאין להשוותו עם דמי המפתח בדירות בסוחות יותר. הוריו וששת אחיו ואחיותיו, עולי עיראק, פלשו לפני שלש שנים לאחד הבתים ברחוב יפו, ליד גדרות התיל החוסמות את הרחוב. כעשרות ילדים דומים לו, שיחק יום יום בין החורבות ושרידי מלחמת ירושלים. עד שמצא יום אחד חפץ מוזר, שהתפוצץ בידו, קטע את רגלו ואת ידו הימנית. כשיצא, אחרי שנה וחצי, מבית החולים, מצויד ברגל ברזל ושרוול ריק, שחך לצחוק. אחיו עזרו לו להתלבש, הוא למד לכתוב בידו השמאלית.

החיים. בנין טאנוס (ימין) הוא אחד ההרוסים ביותר בסביבה. אולם שלש קומותיו, וחדריו הרבים, משכו עשרות משפחות פרסיות שעזבו את החקלאות בנגב, נאותו לסכן את חייהן ובלבד שתשארנה בעיר. בקצהו הפעור של החדר נתלית הכביסה, שורצים תינוקות, שרק בדרך נס אינם נופלים. מתחת למגדל דוד, שהצליח ליהפך מסמל לאיום של מוות פתאומי למהלכים בצילו, מתנהלים החיים. רק למתגוררים במקום, שיותר מפעם ברחו לפרוודור הדירה כדי להסתתר מפני כדורים, ברור, כי תמונת עגלת הנפט על רקע מגדל דוד, אינה כה אידיאלית, כמו שהיא עלולה להיראות במבט ראשון.